

URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

DELEGATURA W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel/Fax (0-32) 255-26-47, Tel. /Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn.29.02.2000r.

RKT-561-s-08/99/MF

Decyzja Nr RKT- 04/2000

I. Na podstawie art. 104 K.p.a. w związku z art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz.U. z 1999r. Nr 52, poz. 547) po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Zarządu Gminy w Kozach przeciwko Spółce Wodno-Wodociągowej Kanalizacyjno - Ściekowej w Kozach reprezentowanej przez radcę prawnego Aleksandra B., odmawia się uwzględnienia żądania strony w przedmiocie stwierdzenia zarzucanej praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez nieuczciwe oddziaływanie na kształtowanie cen za dostawę wody na rzecz mieszkańców Gminy Kozy i odmawia się nakazania jej zaniechania.

II. Na podstawie art. 104 K.p.a. w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz.U. z 1999r. Nr 52, poz. 547) po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Zarządu Gminy w Kozach przeciwko Spółce Wodno-Wodociągowej Kanalizacyjno - Ściekowej w Kozach reprezentowanej przez radcę prawnego Aleksandra B., odmawia się uwzględnienia żądania strony w przedmiocie stwierdzenia zarzucanej praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów o dostawę wody, co przynosi Spółce narzucającej te warunki nieuzasadnione korzyści i odmawia się nakazania jej zaniechania.

III. Na podstawie art. 21 a ust. 3 i 4 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz.U. z 1999r. Nr 52, poz. 547) w związku z art. 98 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego nakazuje się Zarządowi Gminy w Kozach uiszczenie na rzecz Spółki Wodno - Wodociągowej Kanalizacyjno - Ściekowej kosztów zastępstwa radcy prawnego w wysokości 900 PLN (dziewięćsetzłoty) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Uzasadnienie

Do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach wpłynął wniosek Zarządu Gminy w Kozach (zwanego dalej Zarządem) o wszczęcie postępowania administracyjnego przeciwko Spółce Wodno – Wodociągowej Kanalizacyjno – Ściekowej w Kozach (zwana dalej Spółką). Z informacji zawartych we wniosku wynika (Karta Nr 12), że Spółka nabywa wodę od spółki Aqua S.A. w Bielsku Białej prawdopodobnie za cenę 1,46 PLN/m³, natomiast sprzedaje mieszkańcom gminy za cenę 2,48 PLN/m³. Z informacji posiadanych przez Zarząd wynika, że koszt produkcji wody wraz z jej przesyłem w spółce Aqua kształtuje się w wysokości 1,06 PLN/m³. Spółka Aqua w cenie sprzedawanej wody pobiera 40 gr. marży, w której mieszczą się koszty odczytu, eksploatacji, oraz niewielki zysk. Dlatego też Zarząd uważa, że cena sprzedaży wody pobierana przez Spółkę jest zawyżona i nie uwzględnia rzeczywistych kosztów dostawy wody do budynków mieszkalnych. Spółka narzuca odbiorcom uciążliwe warunki umów, co w konsekwencji przynosi jej nieuzasadnione korzyści.

W dalszym toku postępowania Zarząd stwierdził (Karty Nr 24 i 25), że nieuczciwość w zachowaniu Spółki wynika z faktu, że cena produkcji i przesyłu wody wynosi 1,06 PLN/m³.

Aqua S.A. pobiera 40 gr. marży, natomiast Spółka 1,42 PLN/m³. Stąd też cena za wodę pobierana przez Spółkę jest zawyżona, a mieszkańcy nie mając innej alternatywy muszą pobierać wodę od Spółki.

Zarząd stwierdził również, że wiosną 1999r. spółka Aqua wykryła nielegalny pobór wody przez Spółkę i obciążyła ją kosztem nielegalnego poboru wody 3 lata wstecz kwotą około 206 000 PLN. Stąd też istnieje przypuszczenie, że Spółka kosztem odbiorców wody, chce pokryć swoje zobowiązania wobec Aqua S.A.

W związku ze złożonym wnioskiem, Urząd wszczął postępowanie administracyjne w sprawie stosowania przez Spółkę praktyk monopolistycznych polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku poprzez nieuczciwe oddziaływanie na kształtowanie cen za dostawę wody na rzecz mieszkańców Gminy Kozy, co może stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy antymonopolowej oraz narzucanie uciążliwych warunków umów o dostawę wody co przynosi Spółce narzucającej te warunki nieuzasadnione korzyści, co może stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 6 w/w ustawy (Karty Nr 13-17).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania oraz w dalszych wyjaśnieniach Spółka stwierdziła, że posiada na terenie Kóz dwie sieci wodociągowe: na Osiedlu 100 w ramach której zaopatruje w wodę 205 użytkowników oraz „Małe Kozy – Wróblowice” z której zaopatruje 121 użytkowników. Sieć w rejonie Małe Kozy – Wróblowice zaopatrywana jest z własnego źródła Spółki, natomiast dla zaopatrzenia użytkowników sieci z Osiedla 100 Spółka kupuje wodę od Aqua S.A. W 1998r. Spółka stosowała wobec wszystkich swych użytkowników stawkę 1,23 PLN/m³ – w takiej samej wysokości w jakiej ustaliła ją Rada Gminy w Kozach. Cena kupowanej wody od spółki Aqua na potrzeby zaopatrzenia mieszkańców Osiedla 100 wynosiła 1,23 PLN/m³.

W 1999r. dla użytkowników sieci Małe Kozy – Wróblowice Spółka przez cały okres stosowała cenę 1,46 PLN/m³. Natomiast dla odbiorców z Osiedla 100 cena ta wynosiła:

- od 1.03.1999r. do 31.03.1999r. – 1,46 PLN/m³,
- od 1.04.1999r. do 30.06.1999r. -2 PLN/m³,
- od 01.07.1999r. – 2,48 PLN/m³.

Cena zakupu wody od spółki Aqua w w/w okresie wynosiła 1,46 PLN/m³ – i była identyczna z ceną, jaką spółka Aqua pobiera od mieszkańców Gminy Kozy, których zaopatruje we własnym zakresie. Spółka kilkakrotnie występowała do spółki Aqua o obniżenie ceny zakupu wody – ta nie wyraziła jednak zgody na takie obniżenie.

Podwyżki cen wody w 1999r. Spółka uzasadniła tym, że w kwietniu 1999r. Aqua S.A. powiadomiła ją o nieprawidłowych pomiarach ilości sprzedawanej wody. Po wymianie liczników wzrosła ilość kupowanej wody, która to ilość nie pokrywała się w znacznej mierze z ilością wody sprzedawanej z tej sieci odbiorcom Spółki. Spółka przystąpiła do działań zmierzających do wykrycia nieszczelności sieci oraz ich usunięcia. Działania te nie odniosły zasadniczego rezultatu, w związku z czym wymieniono liczniki u ponad 70 użytkowników na Osiedlu 100. Wobec dalszych strat wody na przedmiotowej sieci przystąpiono ponownie do jej komputerowego badania, a następnie usunięto stwierdzone awarie. Podwyżki cen wody stały się konieczne dla zbilansowania kosztów zakupu wody oraz kosztów utrzymania sieci z przychodem ze sprzedaży wody dla odbiorców z Osiedla 100.

Spółka w dalszych wyjaśnieniach przesłanych do Urzędu stwierdziła, że w 1998r. i w I kwartale 1999r stosowała wobec swych odbiorców takie same ceny po jakich kupowała wodę od Aqua S.A. Koszty strat wody na sieci, które wówczas występowały w niewielkiej ilości oraz koszty związane z utrzymaniem i eksploatacją tej sieci spółka pokrywała z dochodów z innej działalności gospodarczej tj. z dochodów uzyskiwanych z robót w zakresie budowy sieci wodnej oraz kanalizacyjnej dla osób trzecich. W związku z wystąpieniem znacznych strat wody na sieci oraz drastycznym zmniejszeniem się dochodów z innej działalności gospodarczej Spółka zmuszona była podjąć decyzję o zmianie cen wody dla zbilansowania kosztów oraz przychodów ze sprzedaży wody.

W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy Urząd ustalił następujący stan faktyczny.

W Gminie Kozy zaopatrywaniem w wodę mieszkańców zajmują się dwa podmioty. Aqua S.A. zaopatruje około 2100 budynków natomiast Spółka dostarcza wodę do 205 budynków na Osiedlu 100 oraz 110 budynków w Małych Kozach – Wróblowicach. Spółka Wodno Wodociągowa Kanalizacyjno – Ściekowa jest spółką wodną i została powołana w oparciu przepisy ustawy z dnia 24 października 1974r. Prawo wodne.

W odniesieniu do mieszkańców os. Małe Kozy – Wróblowice, którzy są zaopatrywani z własnego źródła Spółki tj. ujęcia wodnego na potoku Pisarzówka zarówno w 1998r., jak i 1999r. stosowane są takie same ceny, jakie w 1998r. uchwaliła Rada Gminy w Kozach, a w 1999r. pobierała spółka Aqua od zaopatrywanych przez siebie mieszkańców tj. 1,23 PLN/m³ i 1,46 PLN/m³. Stawki te zarówno we wniosku, jak i w toku postępowania nie były kwestionowane przez Wnioskodawcę – wniosek dotyczył wyłącznie cen pobieranych od mieszkańców Osiedla 100.

W odniesieniu do mieszkańców Osiedla 100 Spółka stosowała następujące stawki opłat. W 1998r. była to kwota 1,23 PLN/m³. Po takiej też cenie Spółka kupowała wodę od spółki Aqua. Na sieci wodociągowej na Osiedlu 100 różnica pomiędzy ilością zakupionej wody, a ilością wody dostarczonej mieszkańcom wynosiła 1113m³ (3,5%). Z informacji przekazanych przez Spółkę wynika, że koszty związane z utrzymaniem i eksploatacją sieci oraz koszty strat wody na wodociągu zaopatrującym mieszkańców Osiedla 100 pokrywane były przez nią z zysków osiągniętych z innej działalności gospodarczej. Tak więc, przychód ze sprzedaży wody był niższy niż koszty jakie Spółka musiała ponieść w związku z jej dostawą dla mieszkańców.

W okresie I kwartału 1999r. Spółka kupowała od Aqua S.A. i następnie sprzedawała wodę mieszkańcom po cenie 1,46 PLN/m³. Podobnie jak w 1998r. różnica pomiędzy przychodami ze sprzedaży, a kosztami dostawy wody pokrywana była przez Spółkę z dochodów z innej działalności. Począwszy od II kwartału na przedmiotowej sieci zaczęły występować znaczne straty wody – nastąpił gwałtowny wzrost strat.

Z informacji podanych przez Spółkę wynika, że w dacie od 1.01.1999r. do 30.06.1999r. straty wody na sieci wyniosły 25,29%, natomiast w okresie 1.01.1999r. do 30.09.1999r. – 34,24%. Kalkulacja ceny 1 m³ wody dostarczonej mieszkańcom Osiedla 100 z dnia 31.03.1999r. określa koszt 1 m³ wody w II kwartale na 2,48 PLN/m³. W kalkulacji tej zawarte zostały następujące elementy: zakup wody – 1,46 PLN/m³; amortyzacja sieci – 0,02 PLN/m³; wynagrodzenie konserwatora – 0,42 PLN/m³; bieżące remonty sieci – 0,14 PLN/m³; odczyty liczników, rachunki, koperty itd. 0,07 PLN/m³. Ponadto koszt start wody na sieci wyniósł – 0,37 PLN/m³. Spółka sprzedawała wodę po cenie 2 PLN/m³. Różnicę pokryła z własnych środków.

W III kwartale 1999r. powyżej przedstawione koszty uległy zmianie w stosunku do II kwartału w dwóch elementach: zwiększył się koszt straty wody na sieci do 0,50 PLN/m³ oraz uwzględniono koszt wymiany wodomierzy w wysokości 0,02 PLN/m³.

Spółka podjęła czynne działania w celu usunięcia nieprawidłowości tj. zniwelowaniu różnic pomiędzy ilością wody kupowanej od Aqua S.A., a następnie dostarczonej mieszkańcom Osiedla 100, na co przedstawiła dowody w postaci (Karty Nr 85-101):

- faktura za badanie szczelności sieci – 642 PLN,
- informacja o badaniu szczelności sieci w miesiącu wrześniu – do czasu zakończenia postępowania dowodowego strona nie nadesłała faktury,
- faktury za zakup liczników, uszczelnień, zaworów itp. – 4114,74 PLN,
- 9 zamówień wewnętrznych – usunięcie wycieków, nielegalnego podłączenia, wymiana hydrantów – łącznie 14 244 PLN.

W kalkulacji ceny planowany koszt bieżących remontów sieci w 1999r. wyniósł 5000 PLN. Z dokumentów przedstawionych przez Spółkę wynika, że koszt ten był znacznie wyższy i wyniósł 14 244 PLN (Karty Nr 93-101).

Istotną dla właściwego rozstrzygnięcia sprawy jest kwestia wykrycia przez służby techniczne Spółki Aqua nielegalnego i nieopomiarowanego przyłącza sieci Osiedla 100 w kwietniu 1999r. Z przesłanego protokołu Nr TK/664/s/1/99 wynika, że pomiędzy siecią Spółki, a siecią Aqua S.A. istniało połączenie nieopomiarowane, co umożliwiło nielegalny pobór wody przez Spółkę. W związku z tym faktem, Aqua S.A. pismem z dnia 14.05.1999r. wezwała Spółkę do dobrowolnej zapłaty kwoty 206 054,53 PLN, na co składała się wartość nielegalnie pobranej wody od 19.03.1996r. do 19.04.1999r. wraz z odsetkami. Zdaniem Zarządu, Spółka podwyższając ceny wody w 1999r. próbowała przerzucić na mieszkańców koszty związane z koniecznością uregulowania w/w kwoty. Spółka, zgodnie z jej twierdzeniami, roszczenia tego nie uznała. Stwierdziła, że przyłączem nielegalnym możliwy był zarówno dopływ wody do sieci Osiedla 100 z sieci Aqua S.A., jak i odwrotnie, odpływ z sieci Osiedla 100 wody do sieci spółki Aqua. Spółka uważa, że nie ponosi winy za to, że takie nielegalne przyłącze istniało, gdyż siecią w tym miejscu administrowała spółka Aqua. Ponadto z informacji i dokumentów przedstawionych przez strony wynika, że Spółka do dnia dzisiejszego powyższej kwoty nie uregulowała, a w okresie od kwietnia 1999r. do listopada 1999r. spółka Aqua nie wystąpiła o zasądzenie tej sumy do sądu powszechnego. Z kalkulacji cen wody przedstawionych przez Spółkę wynika, że kwota powyższa nie została w tej kalkulacji uwzględniona i tym samym nie została przerzucona na odbiorców w cenie dostarczonej im wody.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Urząd zważył co następuje.

Do stwierdzenia praktyki monopolistycznej określonej w art. 5 ust. 1 pkt 5 ustawy antymonopolowej konieczne jest kumulatywne spełnienie następujących przesłanek:

- pozycja dominująca przedsiębiorcy narzucającego praktyki monopolistyczne,
- nieuczciwe oddziaływanie na kształtowanie się cen.

W toku niniejszego postępowania ustalono, że Spółka zajmuje monopolistyczną pozycję w zakresie dostaw wody do budynków zlokalizowanych na Osiedlu 100 w Kozach. Jest tzw. monopolistą naturalnym, co wynika z faktu sieciowego charakteru urządzeń służących do dostarczania wody. Odbiorcy nie mają możliwości alternatywnego zaopatrywania się w wodę przez innego dostawcę. Tak więc, Spółka podlega wszystkim ograniczeniom wynikającym z ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów.

Do wykazania nieuczciwego oddziaływania na kształtowanie cen można odwołać się do domniemania faktycznego w rozumieniu art. 231 K.p.c. Takie zachowanie można przykładowo wyprowadzić z żądania cen w istotnym stopniu odbiegających od tych, które z dużym prawdopodobieństwem istniałyby w warunkach efektywnej konkurencji. Cena powinna być ekwiwalentem określonego świadczenia i pozostawać z nim w związku. Dla stwierdzenia takiej praktyki monopolistycznej nie jest konieczne osiągnięcie korzyści majątkowych, a ewentualne korzyści nadają takiej praktyce charakter kwalifikowanego działania.

W niniejszym postępowaniu praktyka ta miałaby się przejawiać w tym, że Spółka pobiera nieuczciwe ceny za wodę dostarczaną mieszkańcom Gminy Kozy, a więc, że ich kosztem osiąga nieuzasadnione korzyści. Inaczej mówiąc, świadczenie Spółki nie jest ekwiwalentne świadczeniu mieszkańców. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że Spółka z tytułu dostaw wody mieszkańcom, zarówno w 1998r., jak i w 1999r. nie osiąga żadnych zysków, a wręcz przeciwnie ponosi straty. Impulsem dla żądania wszczęcia postępowania były znaczne podwyżki cen wody w 1999r. oraz różnice pomiędzy cenami wody pobieranymi przez Spółkę, a spółkę Aqua.

W tym miejscu należy zauważyć, że zarówno w 1998r., jak i w I kwartale 1999r. Spółka kupowała, jak i sprzedawała wodę po takiej samej cenie tj. odpowiednio 1,23 PLN/m³ i 1,46 PLN/m³. Niezależnie od zakresu, jak i rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej,

zawsze z jej prowadzeniem związane są koszty. W tym wypadku koszty te – utrzymanie, eksploatacja, modernizacja sieci oraz koszty strat wody (3,50%) Spółka pokrywała z dochodów z innej działalności gospodarczej tj. budowy sieci kanalizacyjnych i wodociągowych na rzecz osób trzecich. W 1999r. w związku ze znacznym ograniczeniem dochodów z innych źródeł, Spółka stopniowo koszty związane z utrzymaniem i eksploatacją sieci zaczęła wliczać w koszty wody dostarczonej odbiorcom. Pomimo tego, cena pobierana od odbiorców nie wystarczała na pokrycie wszystkich kosztów związanych z dostarczaniem im wody: W II kwartale 1999r. koszt 2,48 PLN/m³, cena 2,00 PLN/m³; w III kwartale 1999r. koszt 2,63 PLN/m³, cena 2,48 PLN/m³. Spółka nie osiągała zysku z prowadzonej działalności, a wręcz odwrotnie stale ponosiła straty. Urząd bliżej zbadał kwestię strat wody na sieci tj. czy wliczenie w koszt wody kwoty 0,36 PLN (II kwartał) i 0,50 PLN (od 1.07.1999r.) nie miało charakteru nieuczciwego i nie wiązało się z brakiem dbałości dostawcy o własną sieć. Z okoliczności faktycznych sprawy wynika, że straty na sieci osiedla 100 zostały ujawnione w znacznej wysokości począwszy od kwietnia 1999r. Wydaje się, że można to bezpośrednio łączyć z faktem z jednej strony, jak twierdzi Zarząd – z wykryciem, a następnie usunięciem nielegalnego podłączenia do sieci spółki Aqua, a z drugiej strony, jak twierdzi Spółka – z wymianą liczników na granicy własności Aqua S.A. i Spółki. Wynikałoby stąd, że niezależnie od tego której ze stron stanowisko uznać, istnieje podstawa do stwierdzenia, że straty na sieci istniały wcześniej, natomiast nie były one ujawnione (nikłe różnice pomiędzy ilością wody kupowanej przez Spółkę, a następnie sprzedawanej odbiorcom). Z chwilą zarówno likwidacji nielegalnego podłączenia, jak i wymiany liczników okazało się, że na przedmiotowej sieci istnieją znaczne straty wody. Z chwilą ich ujawnienia dostawca podjął kroki zmierzające do usunięcia powstałych nieprawidłowości: dwukrotne komputerowe badanie sieci, wymiana części sieci (w tym hydrantów, zasuw itp.), usuwanie przecieków, wymiana wodomierzy u odbiorców. W związku z tym, że: straty na sieci nie były wcześniej Spółce znane, sieć za pośrednictwem której woda jest dostarczana jest przestarzała i wyeksploatowana oraz pobierano przez cały okres od odbiorców ceny za wodę poniżej kosztów jej dostarczenia - twierdzenia o nieuczciwości cen pobieranych przez Spółkę są nieuzasadnione.

Każdy przedsiębiorca, w tym również zajmujący monopolistyczną pozycję na rynku, przy kalkulacji ceny za dostarczony towar (usługę) uwzględnia wszystkie koszty związane z dostawą tego towaru odbiorcom oraz marżę zysku. Z przedstawionych przez Spółkę kalkulacji wynika, że działalność w zakresie dostaw wody pomimo znacznych podwyżek w dalszym ciągu prowadzona jest ze stratą. Przedstawiona kalkulacja nie budzi wątpliwości – nie ma też podstaw do przyjęcia twierdzenia, że zawarte zostały w niej pozorne koszty działalności.

Spółka nie otrzymywała i nie otrzymuje żadnych dotacji od Gminy Kozy, które pozwalałyby jej na obniżenie ceny. Również petycje do Spółki Aqua o obniżenie ceny sprzedawanej wody pozostają bez rezultatu. Stąd też domaganie się przez Zarząd, aby Spółka stosowała takie same ceny, jak Aqua S.A. spowodowałyby, że Spółka pobierałaby ceny za sprzedawaną wodę identyczne z ceną jej zakupu – a tym samym Spółka ponosiłaby, straty z działalności w zakresie dostaw wody.

Nie można się również zgodzić z twierdzeniem Zarządu, z którego wynika, że Spółka powinna pobierać marżę maksymalnie w takiej samej wysokości, jak spółka Aqua tj. 0,40 PLN/m³. W marży tej musiałyby być zawarte koszty związane z eksploatacją, utrzymaniem, modernizacją, amortyzacją sieci oraz uzasadnione koszty strat wody na sieci. Każdy przedsiębiorca prowadząc działalność gospodarczą indywidualnie kształtuje ceny za dostarczany towar, na podstawie kosztów związanych z jego dostawą. W związku z faktem, że przedmiotowa sieć jest przestarzała, oraz że w działalności polegającej na dostawie wody bardzo wielką rolę odgrywają koszty stałe niezależne od ilości sprzedanej wody – koszty związane z dostawą wody wodociągiem na Osiedlu 100 nie muszą być identyczne z kosztami dostawy wody ponoszonymi przez Aqua S.A., która dostarcza wodę na terenie Gminy Kozy do 8-krotnie większej liczby odbiorców.

W tym miejscu należy dodać, że Spółka nie może w sposób dowolny przerzucać na odbiorców kosztów strat wody na sieciach, które eksploatuje i których jest właścicielem. Z tego tytułu jest ona zobowiązana dbać w sposób należyty o własną sieć, w taki sposób, aby wyeliminować nieprawidłowości w jej funkcjonowaniu. Z informacji przekazanych przez Spółkę wynika, że straty na przedmiotowej sieci sięgnęły 34% ogółem pobranej wody. Możliwość wliczenia tych strat w koszty w takiej wysokości jest uzasadniona tylko tym, że straty ujawniły się nagle (kwiecień 1999r.) z chwilą wymiany liczników i likwidacji nieopomiarowanego przyłącza, Spółka podjęła czynne działania w celu wyeliminowania strat wody oraz, że przedmiotowa sieć jest zużyta i wyeksploatowana. Ponadto Spółka w cenie wody dostarczonej odbiorcom, nie wliczyła wszystkich kosztów związanych ze stratami na sieci doprowadzającej wodę do osiedla 100. W przyszłości jednak, aby ustrzec się od zarzutu stosowania praktyk monopolistycznych, Spółka powinna nadal podejmować działania, które w efekcie będą skutkowały wyeliminowaniem strat wody na przedmiotowej sieci, a w koszt dostarczanej wody będą wliczane tylko straty, których nie da się uniknąć nawet przy prawidłowej eksploatacji sieci.

W związku z powyższym należało orzec jak w pkt I sentencji.

Art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej za praktykę monopolistyczną uznaje nadużywanie pozycji dominującej na rynku, w szczególności poprzez narzucanie uciążliwych warunków umowy przynoszących narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści.

W niniejszym postępowaniu praktyka ta miałaby się przejawiać w tym, że Spółka pobiera zawyżone ceny za wodę, przez co osiąga nieuzasadnione korzyści, a równocześnie jest to uciążliwe dla mieszkańców Osiedla 100.

Podstawowym warunkiem dla zaistnienia tej praktyki jest, aby przedsiębiorca ją stosujący posiadał pozycję dominującą na rynku. Jak wynika z ustaleń dokonanych przez Urząd w uzasadnieniu do pkt. I sentencji, Spółka zajmuje monopolistyczną pozycję na rynku.

Ponadto praktyka monopolistyczna określona w art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy, ma miejsce jedynie w razie łącznego spełnienia następujących przesłanek:

- uciążliwy charakter warunków umowy,
- narzucanie tych warunków umowy kontrahentowi przez podmiot dominujący na rynku,
- osiąganie nieuzasadnionych korzyści przez przedsiębiorcę stosującego te praktyki.

Jeśli chodzi o narzucanie warunków umowy to działanie to cechuje się jednostronnością i przymusem towarzyszącym jego wykonywaniu. Warunki umowy są narzucane dzięki zajmowaniu przez danego przedsiębiorcę pozycji dominującej na rynku i wykorzystywaniu jej w związku z posiadaną siłą rynkową. W niniejszym postępowaniu, jak wcześniej wskazano, dostawy wody przez Spółkę odbywają się w warunkach tzw. monopolu naturalnego. Spółka posiada niezbędny potencjał do narzucania swoim kontrahentom warunków umów, w tym cen pobieranych za dostarczaną przez nią wodę - nie znaczy to jednak, aby każdy warunek wprowadzony przez Spółkę oceniony mógł zostać jako narzucony. Jak wcześniej wykazano, ceny wody pobierane przez Spółkę przez znaczny okres czasu (1998r., I kwartał 1999r.) były równe cenom zakupu tej wody. Z tego też powodu, Spółka na pokrycie kosztów związanych z działalnością polegającą na dostawie wody, korzystała z środków uzyskanych z innej działalności gospodarczej – nie otrzymywała żadnych dotacji w tym zakresie. W związku z faktem znacznego ograniczenia możliwości dofinansowania działalności związanej z dostarczaniem wody do mieszkańców Osiedla 100, Spółka koszty związane z dostawą wody przerzuciła na swoich odbiorców. W związku z tym, że Spółka nadal prowadzi w/w działalność ze stratą (nie przeniosła wszystkich kosztów na odbiorców) trudno jej działanie, polegające na chęci zbilansowania przychodów ze sprzedaży wody z kosztami jej dostawy uznać za narzucanie warunków umowy. Powinno ono zostać potraktowane za próbę pokrycia strat związanych z dostawą wody odbiorcom.

Uciążliwy charakter warunków umowy. Z praktyki orzeczniczej Sądu Antymonopolowego wynika, że za uciążliwy warunek umowy należy uznać każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron umowy ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Należałoby rozważyć, czy w sytuacji istnienia wolnej konkurencji przedsiębiorca byłby w stanie wynegocjować kwestionowane postanowienia umowy, czy też byłoby to niemożliwe. Z informacji zawartych we wcześniejszej części decyzji wynika, że mieszkańcy Osiedla 100 kupowali wodę od Spółki (1998r., I kwartał 1999r.) po takiej samej cenie po jakiej Spółka kupowała ją od Aqua S.A. Tak więc, nie partycypowali oni w kosztach utrzymania, eksploatacji, modernizacji i strat na sieci na Osiedlu 100. Z chwilą, gdy Spółka nie posiadała już środków z innych źródeł, koniecznych na pokrycie kosztów związanych z dostawą wody, koszty te zrekompensowała sobie poprzez podwyżki cen wody, nie osiągając jednak z tytułu tej działalności żadnych zysków. Nie można więc uznać, że świadczenie mieszkańców w postaci opłat za wodę (2,48 PLN) jest nie ekwiwalentne świadczeniu Spółki, gdyż ma ono za zadanie pokrycie wszystkich kosztów związanych z dostawą tym mieszkańcom wody.

Osiągane przez przedsiębiorcę stosującego praktykę monopolistyczną z art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy antymonopolowej nieuzasadnione korzyści są odpowiednikiem uciążliwych warunków umów narzuconych kontrahentowi w relacjach ekwiwalentności wzajemnych świadczeń stron umowy. Nieuzasadnione korzyści określają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. W niniejszym postępowaniu brakuje podstaw do twierdzenia, że Spółka osiąga nieuzasadnione korzyści kosztem mieszkańców którym dostarcza wodę.

Spółka stale dostarcza wodę mieszkańcom Osiedla 100 poniżej kosztów związanych z tą działalnością. Początkowo pokrywała z własnych środków wszystkie koszty związane z dostawą wody, natomiast, po podwyżkach w 1999r. większość tych kosztów została przerzucona na mieszkańców, jednak nie wszystkie (od 1.07.1999r. koszt 2,63 PLN; cena 2,48 PLN). W kalkulacji ceny za dostawę wody brak jest elementu odnośnie marży zysku, także nie ma, wbrew twierdzeniom Zarządu pozycji, które stanowiłyby pokrycie ewentualnych należności za nielegalny pobór wody w stosunku do spółki Aqua. Stąd też wniosek, że Spółka z tytułu dostaw wody nie osiąga żadnych korzyści, a tym bardziej nieuzasadnionych.

W związku z powyższym należało orzec jak w pkt II sentencji.

W sprawie żądania przyznania na rzecz Spółki kosztów zastępstwa radcy prawnego w postępowaniu w sprawie stosowania praktyk monopolistycznych, Urząd zważył co następuje:

Art. 21 a ust. 3 ustawy antymonopolowej zawiera zapis, w myśl którego Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanowieniem rozstrzyga o kosztach postępowania. Natomiast zgodnie z 21 a ust. 4 w/w ustawy w postępowaniu przed Urzędem stosuje się odpowiednio art. 98-110 Kodeksu Postępowania Cywilnego (...).

Z art. 98 § 1 K.p.c. wynika, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). § 3 wyżej przywołanego artykułu stwierdza, że do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Z kolei z art. 99 K.p.c. wynika, że stronom reprezentowanym przez radcę prawnego zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata.

Powołane wyżej przepisy nie zawierają szczegółowych regulacji w przedmiocie wysokości wynagrodzenia adwokackiego należnego radcy prawnemu w postępowaniu przed Urzędem.

Art. 22⁵ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (Dz.U. Nr 19, poz. 145 z późn. zm.) określa, że opłaty za czynności radców prawnych (...) zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej ustala umowa z klientem.

Spółka w postępowaniu przed organem antymonopolowym zawarła umowę zlecenia z radcą prawnym na podstawie której zobowiązał się on do reprezentowania Spółki w tym postępowaniu. Jako wynagrodzenie za powyższą czynność ustalono kwotę 900 PLN.

Biorąc pod uwagę charakter i stopień zawiłości sprawy oraz nakład pracy radcy prawnego pełnomocnika Spółki, postanowiono jak w pkt III sentencji decyzji.

Od niniejszej decyzji stronom służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

Na postanowienie rozstrzygające o kosztach postępowania (pkt III sentencji) służy zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach w terminie 7 dni od daty doręczenia postanowienia.

Wicedyrektor Delegatury
Janina Nabiałek